Uitspraak Rechtbank Oost-Brabant (inzake de intrekkingsverzoeken van piekbelasters) d.d. 16 april 2025:

https://uitspraken.rechtspraak.nl/details?id=ECLI:NL:RBOBR:2025:2324

"6.18. In kader van de toetsing aan artikel 17 van het Handvest moet ook worden gekeken naar de individuele gevolgen voor het betrokken bedrijf. Dit vergt echter een nauwgezet onderzoek met betrekking tot het betrokken bedrijf zelf. Hierbij geeft de rechtbank een aantal aanwijzingen die het college minimaal in acht moet nemen. Dit is geen volledige opsomming, er kunnen omstandigheden bijkomen, maar dat zal het college zelf moeten onderzoeken. De rechtbank onderscheidt op basis van de plaatsopnemingen in ieder geval de volgende omstandigheden:

- *Het college zal moeten nagaan of andere bedrijven gevolgen ondervinden als passende maatregelen worden getroffen tegen het individuele bedrijf en wat de positie op de markt is van het betrokken bedrijf. Hierbij zal het college moeten kijken naar de positie van het bedrijf in de markt. In dit geval is van belang dat het bedrijf van de derde-partij een van de laatste bedrijven van zijn soort in Nederland is. Het laten staken van dit bedrijf kan mogelijk gevolgen hebben voor de Nederlandse markt. Het kan ook gevolgen hebben voor het andere bedrijf van de derde-partij. Hier zal het college naar moeten kijken.*

- *Tot slot zal het college goed moeten nagaan welke passende maatregel zou kunnen worden getroffen. Het college kan de natuurvergunning wijzigen of gedeeltelijk intrekken en kan een bedrijf verplichten de bedrijfsvoering geheel of gedeeltelijk te staken of te beperken of andere maatregelen te treffen. Hierbij zal het college de voor het bedrijf minst bezwarende maatregel moeten treffen. Als het bedrijf de emissie kan beperken door in plaats van minder dieren te houden een innovatieve techniek toe te passen, of door het bouwen en verbeteren van bestaande stallen bovenop de verplichte stalmaatregelen uit hoofde van de landelijke en provinciale regelgeving (de emissie-eisen in de Omgevingsverordening Noord-Brabant) dan zal het college dit bij de afweging moeten betrekken. Bij het treffen van passende maatregelen hoeft er geen 100% zekerheid te zijn over het effect van de maatregelen. Met andere woorden, als een innovatieve techniek wordt voorgeschreven als passende maatregel hoeft het college hierbij niet met 100% zekerheid het effect van deze techniek aan te tonen. Het college kan zelfs de proef op de som nemen en voor een bepaalde tijd een verplichting opleggen. Bij de vraag welke passende maatregel wordt getroffen is ook van belang wie de kosten voor de passende maatregel zal dragen, de derde-partij of het college. Indien wordt gekozen voor het verbeteren van stallen zodat ze voldoen aan emissie-eisen die hoger liggen dan de emissie-eisen die gelden op basis van de huidige wet- en landelijke of provinciale regelgeving, zonder dat er meer dieren (mogen) worden gehouden, dan is van belang wie dat gaat betalen, de derde-partij of het college. Overigens merkt de rechtbank wel op dat, afhankelijk van de aard van de innovatieve techniek sprake kan zijn van een nieuw project waarvoor een nieuwe natuurvergunning nodig is en dat het aanbeveling geniet om dan een dergelijke passende maatregel te treffen in overleg met de derde-partij en eisers.*

Dit is geen limitatieve opsomming. Ook andere omstandigheden kunnen een rol spelen. Het college zal hiervoor nader onderzoek moeten doen."

Uitspraak Raad van State (inzake intrekkingsverzoek varkenshouderij DOVO B.V. te Esbeek) d.d. 2 juli 2025:

https://uitspraken.rechtspraak.nl/details?id=ECLI:NL:RVS:2025:2969

"13.2. Het college heeft naar meerdere landelijke maatregelen verwezen, waaronder het op 24 april 2020 vastgestelde structurele maatregelenpakket, dat is opgenomen in het Psn. Het ontwerp-Psn is op 25 mei 2022 ter inzage gelegd. Dit programma is gebaseerd op de Wsn die op 1 juli 2021 in werking is getreden. In deze wet staan doelstellingen over de hoeveelheid hectares stikstofgevoelige habitats waar de stikstofdepositie onder de kritische depositiewaarde moeten zijn in 2025, 2030 en 2035. Enkele voorbeelden van de landelijke generieke maatregelen zijn de Maatregel Gerichte Aankoop (MGA-1), die zich richt op het opkopen van zogenoemde "piekbelasters". Ook is door het college de Landelijke beëindigingsregeling veehouderijlocaties (Lbv-regeling) genoemd en het in december 2021 gepubliceerde Coalitieakkoord, waaruit volgt dat er extra wordt geïnvesteerd in de stikstofproblematiek.

13.3. Aanvullend heeft het college verwezen naar provinciale maatregelen. Specifiek heeft het college verwezen naar de BOS. Blijkens de BOS is een van de drie pijlers het realiseren van een gunstige of, waar dat niet mogelijk is, een verbeterde landelijke staat van instandhouding van stikstofgevoelige soorten en habitats onder de Vogel- en de Habitatrichtlijn. Naast een intensivering van natuurherstel wordt met de gebiedsgerichte aanpak stikstof gewerkt aan het verbeteren van de condities in de zone rondom de 14 stikstofgevoelige Natura 2000-gebieden in Noord-Brabant. In de BOS staat dat het doel van de landelijke bronmaatregelen is om in 2030 de stikstofdepositie onder de kritische depositiewaarden (hierna: KDW) te brengen in ten minste 50 procent van de hectares met stikstofgevoelige natuur in Natura 2000-gebieden.

De BOS bevat aanvullende, provinciale maatregelen om de stikstofdepositie verder omlaag te brengen. Die maatregelen zijn gelegen in de verduurzaming van de landbouw, waarbij stalmaatregelen zoals vastgelegd in de IOV de meest substantiële bijdrage aan een vermindering van de stikstofdepositie leveren, de verdere verduurzaming van verkeer en vervoer, verdere verduurzaming van bedrijventerreinen en de bouwsector, het bevorderen van een daling van de buitenlandse depositie en de verduurzaming door consumenten, zo volgt uit de BOS. Deze maatregelen zijn verder uitgewerkt in bijlage B van de BOS. Daarin is ook per maatregel aangegeven wat het verwachte effect daarvan in 2030 is: een afname van 0 tot 5 mol/ha/jaar (+), 5 tot 25 mol/ha/jaar (++) of meer dan 25 mol/ha/jaar (+++). Een scherpere, meer kwantitatieve inschatting van de bijdrage van regionale maatregelen kan volgens de BOS worden gemaakt op het moment dat de maatregelen zijn geconcretiseerd. Verder blijkt uit de BOS dat het Rijksinstituut voor Volksgezondheid en Milieu (hierna: RIVM) de effecten van de landelijke en provinciale bronmaatregelen in beeld brengt door zogenoemde stikstofanalyses. Per stikstofgevoelig Natura 2000-gebied brengt het RIVM in de stikstofanalyse in kaart in hoeverre de maatregelen ertoe bijdragen dat oppervlakten onder de KDW komen, waarmee ook duidelijk wordt wat de omvang van het vraagstuk na 2030 nog is. Afhankelijk van de uitkomst van de stikstofanalyses wordt duidelijk of er op termijn aanvullende bronmaatregelen op rijks- of provinciaal niveau nodig zijn, zo staat in de BOS.

13.4. Met verwijzing naar bovenstaande maatregelen heeft het college onvoldoende inzichtelijk gemaakt wat het effect van deze maatregelen is op het Natura 2000-gebied Kempenland-West. Dat volgens het college door de landelijke en provinciale maatregelen sprake zal zijn van een daling van de stikstofdepositie is daarvoor een te algemene

motivering. Niet is onderbouwd dat de landelijke maatregelen en provinciale maatregelen zullen leiden tot de noodzakelijke daling van stikstofdepositie op de relevante natuurwaarden in het Natura 2000-gebied Kempenland-West.

De verwijzing naar de Wsn en het daarop gebaseerde Psn en gebiedsgerichte aanpakken is hiertoe onvoldoende. Hiertoe overweegt de Afdeling dat het ontwerp van het Psn ter inzage is gelegd na het besluit op bezwaar. Daarom was op het moment van het nemen van het besluit op bezwaar onvoldoende duidelijk dat de daarin opgenomen maatregelen zouden worden uitgevoerd. Het definitieve programma is vastgesteld op 16 december 2022. Daarnaast wordt in het programma ook niet aangegeven welk effect de maatregelen zullen hebben op het Natura 2000-gebied Kempenland-West. Er wordt alleen maar per maatregel een prognose gegeven van een verwacht generiek effect in 2030 zonder motivering wat het effect is op de natuurwaarden per Brabants Natura 2000-gebied. Ook het enkele feit dat volgens het college met de opkoop van zeven piekbelasters in de provincie ongeveer 37.300 kg stikstof verdwijnt, is onvoldoende, omdat niet inzichtelijk is gemaakt wat het effect daarvan is op de stikstofdepositie in het Natura 2000-gebied Kempenland-West.

Het bovenstaande geldt ook voor de verwijzing van het college naar de provinciale maatregelen in de BOS en IOV. Het college heeft onvoldoende inzichtelijk gemaakt wat het verwachte effect is van die maatregelen op het Natura 2000-gebied Kempenland-West en of het door het college verwachte positieve effect voldoende zal zijn om de noodzakelijke daling van stikstofdepositie te bewerkstelligen. Dat de BOS volgens het college in zijn algemeenheid leidt tot een stikstofreductie op Natura 2000-gebieden in de provincie Noord-Brabant, is hiertoe onvoldoende (vergelijk overweging 28.2 van de uitspraak van de Afdeling van 18 december 2024, ECLI:NL:RVS:2024:4909, Amercentrale).

13.5. Voor zover het college betoogt dat door de rechtbank te hoge eisen worden gesteld aan de motivering, volgt de Afdeling dit niet. Anders dan het college, leest de Afdeling in de aangevallen uitspraak niet dat het college moet onderbouwen dat de maatregelen evenveel stikstofopbrengst hebben als de intrekking van de natuurvergunning. De rechtbank heeft onder 9.5 tot en met 9.10 geoordeeld dat het college moet onderbouwen dat de maatregelen of het pakket van maatregelen een positief effect hebben op het betrokken Natura 2000-gebied, in dit geval Kempenland-West en binnen welke termijn dit positieve effect kan worden bereikt. Dit komt overeen met het motiveringsvereiste onder 7.2 en 7.3 in de Logtsebaan-uitspraak, waarin staat dat het college voor de betrokken Natura 2000-gebieden moet uitleggen welke maatregelen zijn of zullen worden getroffen, binnen welk tijdpad de maatregelen worden uitgevoerd en wanneer wordt verwacht dat deze maatregelen effect zullen hebben. De maatregelen moeten leiden tot de noodzakelijke daling van stikstofdepositie binnen afzienbare termijn.

13.6. Ook leest de Afdeling anders dan het college in de aangevallen uitspraak niet dat de rechtbank van oordeel is dat de verwachte voordelen van de maatregelen met zekerheid moeten vaststaan. Dat de rechtbank verwijst naar de Porthos-uitspraak, waarin een toestemming op grond van artikel 6, derde lid, van de Hrl centraal stond, doet daar niet aan af. De rechtbank overweegt namelijk ook dat zij zich ervan bewust is dat in de voorliggende zaak artikel 6, tweede lid, van de Hrl van toepassing is.

In overweging 10.4 van de aangevallen uitspraak gaat de rechtbank in op de onzekerheid over de mogelijke reductie die emissiearme stalsystemen opbrengen. Anders dan het college betoogt, oordeelt de rechtbank hier niet dat, omdat de effectiviteit van de stalmaatregelen niet met de vereiste zekerheid vaststaat, de maatregel niet mag worden ingezet als passende maatregel. De rechtbank heeft geoordeeld dat het college, gelet op de inmiddels ook door de Afdeling onderkende onzekerheid over het rendement van bepaalde

emissiearme stalsystemen, onvoldoende aannemelijk heeft gemaakt dat met deze maatregel uitvoering wordt gegeven aan de noodzakelijke daling van stikstofdepositie binnen afzienbare termijn. Weliswaar hoeft het college niet van elke maatregel de effectiviteit met de vereiste zekerheid vast te stellen, maar het college moet wel aannemeiijk kunnen maken dat met het pakket van maatregelen, waaronder de stalmaatregelen, de noodzakelijke daling van stikstofdepositie binnen afzienbare termijn kan worden gerealiseerd in het Natura 2000-gebied Kempenland-West. Dit motiveringsvereiste is in overeenstemming met wat is geoordeeld onder 14.4 tot en met 14.8 in de Logtsebaan-uitspraak. Daarin is overwogen dat de vereiste zekerheid van de voordelige effecten van maatregelen die in een passende beoordeling mogen worden betrokken, niet geldt voor de motivering van de keuze voor andere passende maatregelen dan de intrekking of wijziging van een bepaalde natuurvergunning.

Het betoog slaagt niet."